

2021. I. félév

EUSRAT

Műhelytanulmányok

LUDOVIKA
EGYETEMI KIADÓ

2021. I. félév

EUSTRAT

Műhelytanulmányok

LUDOVIKA
EGYETEMI KIADÓ

Impresszum

**A Nemzeti Közszerológálati Egyetem
Eötvös József Kutatóközpont
Európa Stratégia Kutatóintézet kiadványa**

Szerkesztőbizottság

Bagi Nikoletta Dóra
Pató Viktória Lilla
Schmidt Laura
Tóth Bettina

Lektor

Navracsics Tibor

A szerkesztőség címe: 1083 Budapest, Ludovika tér 2.

A szerkesztőség e-mail-címe: schmidt.laura@uni-nke.hu

Weboldal: <https://eustrat.uni-nke.hu>

Kiadó: Nemzeti Közszerológálati Egyetem, Ludovika Egyetemi Kiadó

Székhely: 1083 Budapest, Ludovika tér 2.

Kapcsolat: kiadvanyok@uni-nke.hu

A kiadásért felel: Deli Gergely rektor

Olvasószerektők: Gergely Zsuzsánna, Resofszki Ágnes

Korrektor: Bíró Csilla

Tördelőszeresztő: Fehér Angéla

ISBN 978-963-531-786-8 (elektronikus PDF)

ISBN 978-963-531-787-5 (ePub)

Tartalom

Szerzők rövid szakmai életrajza	5
EUSTRAT Műhelytanulmányok 2021. I. félév	10
<i>Gát Ákos Bence</i> Az Európai Unió 2020-ban VIII. – A jogállamiság-politika előretörése	11
<i>Tárnok Balázs</i> Az Európai Bizottság lesöpörte az asztalról a Minority SafePack kisebbségvédelmi kezdeményezést	16
<i>Gát Ákos Bence</i> Az EU Alapjogi Chartája – a kifogatott instrumentum?	24
<i>Gát Ákos Bence</i> Jogellenes próbálkozás Magyarország és Lengyelország megbüntetésére	27
<i>Tárnok Balázs</i> Vajúdtak a hegyek és egeret szültek – az uniós lobbí átláthatóvá tételének újabb felvonása	30
<i>Gát Ákos Bence</i> Az Európai Bíróság szerepvállalása az uniós jogállamiság-politikában	38
<i>Bence Ákos Gát</i> Charter of Fundamental Rights of the European Union: A Reinterpreted Instrument?	41
<i>Pató Viktória Lilla</i> Az Európai Unió 2020-ban X. – Digitális szakpolitikai összefoglaló	44
<i>Pató Viktória Lilla</i> Nyilvános és ingyenes digitális hálózatok, Magyarország pályázati teljesítménye a WiFi4EU projektben	49
<i>Pató Viktória Lilla</i> Integráció az innováció útján, megalakult az Európai Innovációs Tanács	53
<i>Pató Viktória Lilla</i> „Ez egy boldog nap” – 2021 Digitális Közgyűlés Lisszabonban	60
<i>Pató Viktória Lilla</i> Magyarország igazságügyi rendszerének digitális fejlettsége: tanulságok a 2021-es uniós igazságügyi eredménytábla mutatóiból	64
<i>Áron James Miszlivetz</i> Cybersecurity in the European Union: Possibilities and Perspectives	68
<i>Viktória Lilla Pató</i> How EU Council Pandemic-Trio-Presidency Fosters Artificial Intelligence	73

<i>Bagi Nikoletta Dóra</i>	
Tagállami mozgástér az Európai Szemeszter tükrében – avagy csorbítja-e az Európai Szemeszter a tagállamok önálló gazdaságpolitikáját	78
<i>Tárnok Balázs – Nagy Dénes András</i>	
Folytatódik? A nemzeti régiókról szóló európai polgári kezdeményezés jövője	83
<i>Varga Csilla</i>	
Kettős állampolgárság – az élet hol ad, hol elvesz	89
<i>Tárnok Balázs</i>	
Véget ért a nemzeti régiókról szóló európai polgári kezdeményezés aláírásgyűjtése – mi következik most?	92
<i>Tárnok Balázs</i>	
Újabb pofon a nemzeti kisebbségeknek és az európai értékekbe vetett hitnek az Európai Bizottságtól	100
<i>Balázs Tárnok</i>	
European Commission: Ukraine Must Respect the Rights of National Minorities	104
<i>Kalas Vivien</i>	
Új uniós szintű oktatáspolitikai célok a 2021–2030-as időszakra	109
<i>Kalas Vivien</i>	
Az Európai Unió céljai a digitális oktatás területén – változások és változatlanságok	113
<i>Bagi Nikoletta Dóra – Mislivetz Áron James</i>	
Európai Egyetemek: transznacionális szövetségek és innováció	118
<i>Varga Csilla</i>	
EU–Ukrajna társulási megállapodás: a fejlődés csupán nézőpont kérdése	124
<i>Mislivetz Áron James – Felde András Bence</i>	
Szerbia és az Európai Unió a táguló nyugat-balkáni térségben	127
<i>Bálint Pongrácz</i>	
Three Factors Contributing to the Worsening of Russian–Turkish Relations	140
<i>Petri Bernadett</i>	
Közös uniós független etikai testület víziója az Európai Parlamentben, avagy: „Épelméjű üdülővendégek nem lehet világfürdőhelyet bazírozni”	144
<i>Petri Bernadett</i>	
Vállalati etika járványhelyzetben – felelős vállalatirányítási előírások az uniós jogalkotásban	153
<i>Petri Bernadett</i>	
Képviselői mandátum és frakciótagság – mivel jár a Fidesz-delegáció távozása a néppárti képviselőcsoportból	160
<i>Nagy Dénes András</i>	
Visegrád 30: intézményesül a V4?	166

Szerzők rövid szakmai életrajza

2020 januárjától a Nemzeti Közzolgálati Egyetem Eötvös József Kutatóközpont Európa Stratégia Kutatóintézetének (EUSTRAT) munkatársa. Főbb kutatási területei közé tartozik az Európai Tanács döntéshozatala, az európai uniós demokrácia, a jogállamisági kérdések, illetve az Európai Unió oktatáspolitikája.

Miszlivetz Áron James 2012 és 2015 között a leideni egyetem nemzetközi tanulmányok (BA) hallgatója, majd 2018-ban a bruges-i College of Europe nemzetközi kapcsolatok és diplomácia szakirány ösztöndíjas mesterhallgatója. Diplomamunkáját az EU antikorrupciós tevékenységéről írta az ukrán védelmi szektorban, amely során elnyerte a legjobb antikorrupciós témájú szakdolgozat díját. 2018-tól az Európai Unió Ügyekért Felelős Államtitkárság főosztályvezető-helyetteseként, jelenleg a kabinetben segíti a magyar EU-s szakpolitikák koordinációját. 2020 márciusától a Nemzeti Közzolgálati Egyetem Eötvös József Kutatóközpont Európa Stratégia Kutatóintézetének kutatója. 2021 márciusától az Európai Bizottság Szomszédsgpolitika és Bővítés Főigazgatóságán kiküldött nemzeti szakértőként segíti a Bizottság munkáját.

Kutatási témái: EU-szomszédsgpolitika, Keleti Partnerség, Nyugat-Balkán, EU biztonságs- és védelempolitika, EU-NATO-kapcsolatok.

Nagy Dénes András a Nemzeti Kisebbségvédelmi Kezdeményezés irányelvi tanácsadója, az Európa Stratégia Kutatóintézet munkatársa 2021-ig.

Pató Viktória Lilla a Nemzeti Közzolgálati Egyetem igazgatásszervező (BA) és nemzetközi közigazgatási tanulmányok szakirányon (MA) szerzett egyetemi diplomát 2012 és 2017 között, ami alatt az Erasmus-program keretein belül a Milánói Egyetem jogi karán is folytatott tanulmányokat, majd 2017-ben az NKE Közigazgatás-tudományi Doktori Iskolájában kezdte meg PhD-képzését a tudományirányítás kérdéseit kutatva. Egyetemi tanulmányai alatt több ízben szerzett szakmai tapasztalatot Magyarország Alkotmánybíróságán, az Országgyűlési Hivatalban és Magyarország Római Nagykövetségén.

2020-tól az Eötvös József Kutatóközpont Európa Stratégia Kutatóintézetben (EUSTRAT) az Európai Unió innovációs, digitalizációs és tudományfejlesztési szakterületeit vizsgálja.

Pató Viktória Lilla

„Ez egy boldog nap” – 2021 Digitális Közgyűlés Lisszabonban

2021. június 1-jén és 2-án az Európai Bizottság az Európai Unió Tanácsának portugál elnökségével együttműködésben adott otthont a Digitális Közgyűlésnek, amelynek programjait idén az Európa Digitális Évtizedét övező diskurzusoknak szentelték. Az esemény középpontjában ennek megfelelően a Digitális Évtized 2030-ig szóló uniós célkitűzései, valamint az új, 7,5 milliárd eurós finanszírozási kerettel rendelkező Digitális Európa Program áll.

Az eseményen több tagállam minisztere, az Európai Parlament és a Bizottság, valamint a magánszektor és a civil társadalom képviselői vettek részt, megvitatva a Bizottság digitális évtizedéről szóló közleményében felvázolt területeket és a 2030-ig kitűzött célokat. A digitális fejlődés előmozdításának fő területei a Digitális Iránytű pólusainak megfelelően a digitális készségek, a vállalkozások digitális átalakulása, a nagy sebességű konnektivitás, a biztonságos és fenntartható digitális infrastruktúra fejlesztése, valamint a közszolgáltatások digitális átállása. Mindezt teszik úgy, hogy az európai értékek és jogok érvényesülése az online világban is ugyanolyan módon biztosítható legyen, mint a személyes térben. A narratíva továbbra is változatlan, az Európai Unió arra törekszik, hogy reziliens és digitálisan szuverén kontinenssé váljon a Digitális Európa Program támogatásával. Az erről szóló diskurzusra azért van szükség, mert az Európa Digitális Évtizedének sikerességéhez erősebb digitális nemzetközi kapcsolatokat kell kötnie a kontinensnek elsősorban az Egyesült Államokkal, különösen a Transzatlanti Kereskedelmi és Technológiai Tanácson keresztül, de a portói csúcstalálkozón bemutatott indiai konnektivitási megállapodás is a nemzetközi kapcsolatok erősítését szolgálja.

A Digitális Közgyűlésen három meghatározó bejelentés látott napvilágot, az EllaLink tenger alatti adatátjáró kábel hivatalos üzembe helyezése, a digitális demokráciáról szóló Lisszaboni nyilatkozat értékeinek bemutatása, valamint az uniós digitális Covid-igazolványok használatának bevezetése.

A Digitális Közgyűlés első napján Európa digitális átalakulás felé vezető útját vizsgálták meg 2030-ig, a Bizottság által előterjesztett Digitális iránytű nyilatkozatban foglalt elképzelések alapján. Ursula von der Leyen, az Európai

Bizottság elnöke ismertette a digitális jogok és a digitális évtized alapelveinek közös intézményközi nyilatkozatának előkészületeit. A Közgyűlés második napja a Digitális Európa Programra épülve két csatornán folyt párhuzamosan, kevésbé politikai, sokkal inkább gyakorlati vitáknak nyújtott teret. A program 7,5 milliárd euró összeggel erősíti Európa digitális szuverenitását a szuperszámitástechnika, a mesterséges intelligencia, a kiberbiztonság és a magas szintű digitális készségek fejlesztésével. A rendezvény ideje alatt az ipar és az üzleti világ – főként a kis- és középvállalkozások (kkv-k) és a startupok – képviselői, valamint a kormányzati szervek gyakorlatorientált segítséget és tanácsadást kaptak a Digitális Európa Program használatához.

EllaLink

Az Európai Unió Tanácsának soros elnökségét ellátó Portugália a nemzeti digitális programjában is nagy hangsúlyt helyez az összekapcsolódásra. A Digitális Közgyűlés első napján a „digitális országutat” az EllaLink projektet ceremóniális körülmények között avatták fel, amelyet az EU a BELLA-programon keresztül alapított, annak szárazföldi csatlakozási pontjain létrehozva több adatközpontot (Sines Tech) és laboratóriumot (EllaLink Geo Lab).

Az EllaLink egy optikai tengeralattjáró-kábel, amely összeköti az európai és dél-amerikai kontinenseket. Az első közvetlen, nagy kapacitású adatkapcsolat Európa és Latin-Amerika között meghatározza a következő 25 év digitális gazdaságát, emellett a kutatás és az oktatás adatcseréjének és feldolgozásának támogatását célozza. Az EU a legnagyobb befektető a BELLA-programban, 26,5 millió euróval járult hozzá a megvalósulásához, míg a latin-amerikai nemzeti kutatási és oktatási hálózatok, valamint a brazil kormány további forrásokat biztosítottak.

A kábel a Digitális Európa Napon március 19-én aláírt Európai adatátjáróról szóló nyilatkozat első megvalósulása. A tenger alatti kábelrendszerek egyébként 1850 óta gyarapodnak az óceánok mélyén, jelenleg 428 aktív kábel létezik és 1245 szárazföldi kábelállomás. Az EllaLink szárazföldi kábelállomás nevét Portugália tengerpartján stílusosan Vasco da Gama után kapta. A tenger alatti adatátjárók közvetlen, széles körű és megbízható csatlakozást jelentenek Európa és Latin-Amerika között. A kábelek másodpercenként több száz terrabyte adat áramlását támogatják 5000 méter mélyen.

Az EllaLink vezérigazgatója elmondta, hogy tíz éve fejlesztik a projektet, és egy igazi nemzetek közötti együttműködésről beszélhetünk. Továbbá

a jövőben, a nemzetközi adatkapcsolatok megerősítésén túl adatközpontok kialakítását vizionálta szerte a világon, miközben a 6000 kilométeres kábelhálózat a szolgáltatások és áruk szélesebb skáláját, illetve a felhasználás meggyorsítását növeli. Az EllaLink kábelek gyártója és üzembe helyezője a Nokia.

Lisszaboni nyilatkozat

A digitális jogokról szóló nyilatkozat és a digitális évtized elvei olyan kötelezettségvállalásokat tartalmaznak, mint például a kiváló minőségű csatlakozáshoz való hozzáférés biztosítása Európa-szerte, a digitális készségek népszerűsítése minden polgár számára, valamint a tisztességes online világ megkülönböztetés nélküli kiépítése. A széles körű társadalmi vita érdekében a nyilvános konzultáció 2021. szeptember 2-ig tart, amelynek eredménye az intézményközi nyilatkozatra vonatkozó javaslatba épül be. A Lisszaboni nyilatkozat bemutatása a Digitális Közgyűlés, és Európa Digitális Évtizedének fontos pillanata, amely a digitális jogok és irányelvek kimunkálásának alapjául szolgál. Az Európai Unió digitális ambíciói közül kiemelte az internethez való hozzáférhetőséget, a biztonságos online teret, a digitális készségek elsajátításához való jogot, valamint a gyermekek online védelmét. Ezek az ambíciók vezetnek a jogalkotókat is a digitális környezet biztonságossá tételében. Ursula von der Leyen megemlítette továbbá a pár hete bemutatott, a világon egyedülálló Mesterséges Intelligencia keretrendszer, amely a technológia átfogó európai szabályozásának kidolgozásában nyújt segítséget. Végül az emberközpontú digitális átalakulás mellett tette le a voksát a politikus. Az ENSZ főtitkára is elismerését fejezte ki a Lisszaboni nyilatkozat felé, kiemelve, hogy számítanak Európára az emberközpontú digitális átalakulás irányításában.

Az Európai Unió Covid-igazolványa

A Bizottság elnöke beszédében kitért a digitális Covid-igazolványok bevezetésére is, amelynek használatára mostantól megnyílik a lehetőség, miután 22 tagállam letesztelte, amely jó példa az európai értékeket érvényre juttató digitális eszközökre, hiszen az uniós Covid-kártya a személyes adatok védelmét garantálja. Emellett az inkluzivitás is előtérbe kerül, hiszen nemcsak oltottsággal, de korábbi vírusfertőzésből származó természetes védettséggel is megszerezhető, online és papíralapú igazolásként is, amelynek egyéves lejáratú ideje van.

„Ez egy boldog nap” – 2021 Digitális Közgyűlés Lisszabonban

Azon tagállamok, amelyek már letesztelték az igazolvány rendszerét, annak ellenére, hogy az uniós rendelet július 1-jétől lép hatályba, most egy hónappal korábban, önkéntes alapon kezdhetik meg annak használatát. Június elsejétől már hét tagállam – Bulgária, Csehország, Dánia, Németország, Görögország, Horvátország és Lengyelország – döntött úgy, hogy csatlakozik az igazolványrendszerhez, és megkezdték az első uniós tanúsítványok kiadását, míg egyes országok úgy döntöttek, hogy csak akkor indítják el az EU-s digitális Covid-tanúsítványok üzemét, ha a funkciókat országszerte telepítették. Az erről szóló országlista és tájékoztatás folyamatosan frissül.

Az Európai Unió a digitális átmenetet emberközpontúként ismeri el, a készségekhez és képzésekhez a hozzáférhetőség, inkluzivitás, konnektivitás és joghoz kötöttség értékei felé irányítja a digitális iránytű vezérelte európai hajót.

2021. június 3.

Az EUSTRAT Műhelytanulmányok a Nemzeti Közszerológati Egyetem Eötvös József Kutatóközpont Európa Stratégia Kutatóintézet munkatársainak azon gyorsjelentéseit tartalmazza, amelyek meghaladják egy blogbejegyzés terjedelmét, tanulmányok előtanulmányaiként szolgálnak. Célunk, hogy minél aktuálisabb témákat dolgozzunk fel kutatási részeredmények bemutatásával. Az elemzések az Európai Bizottság struktúrájának megfelelően a magyarországi viszonylatban is kiemelten kezelt szakpolitikákat fogják össze, úgymint a biztonság- és védelempolitika, a demokrácia és jogállamiság, a digitalizáció, a gazdaság és pénzügy, a kisebbségpolitika, az oktatás és kultúra, valamint a szomszédsg- és bővítéspolitika.

A tanulmánykötetet ajánlom az Európai Unió iránt érdeklődő szakmai közvélemény számára, amely az európai integrációról való intenzívebb kommunikációt szolgálja magyar és angol nyelven egyaránt.

The EUSTRAT Working Papers contains quick reports from the researchers of the Europe Strategy Research Institute of the Eötvös József Research Center at the University of Public Service, which exceed the scope of a blog post, and serve as preliminary studies. Our goal is to process current topics by presenting partial research results. In line with the structure of the European Commission, the analyses bring together policies that are a priority in Hungary, such as security and defence policy, democracy and the rule of law, digitalisation, economy and finance, minority policy, education and culture, neighbourhood and enlargement policy.

I recommend the working papers to the professional public interested in the European Union, which serves for more intensive communication about European integration in both Hungarian and English languages.